

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“.

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 15 lei pe an.

A P A R E:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Chestii economice.

Conferențele ținute în Budapesta despre raporturile de naționalitate din țară, puse la cale de »Országos magyar szövetség« cu scop de a ne cunoaște mai bine, au dat ansă jurnalului »Erdélyi Gazda« din Cluj să se ocupe într'un prim din nr. 40 și de raporturile economice speciale ale Ardealului.

Autorul semnat cu (E.) răspunde la întrebarea chestiei ardelenesti, că aceasta nu-i alta decât un rebel între diferite popoare pentru a obține fiecare pe partea sa dominațiunea prin factorii materiali, spirituali și morali cu cari se răsboesc între sine. Pentru-că trei popoare se răsboesc aici: Maghiarii, Românii și Sașii. Agitațiunile naționaliste, zice autorul, au fost mai bine observate de puterea statului de cât activitatea ce o desvoaltă naționalitățile pe terenul economic, și e adevărat că în lupta aceasta Maghiarii perd din teren, Românii se întăresc, eară Sașii abea pot sta pe locul lor.

FOIȚĂ

Stefan-cel-mare,
Mihai-Viteazul

și
MITROPOLIA ARDEALULUI
DE

N. Iorga.

Membru corespondent al Academiei Române.

Sediința solemnă dela 2 Iulie 1904
pentru sârbarea de patru sute de ani dela moartea
lui Stefan-cel-Mare.

(Urmare)

Apoi ori-care ar fi fost părerile timpului despre rostul neamului în desvoltarea unei țări și în imputernicirea unei dinastii, Românii lui Stefan trebuie să fi văzut cu bucurie că de jur împrejur, până în Sécuimea de jos și până

După-ce arată că statul era dator și până aci să se ocupe mai intensiv cu îmbunătățirea stării materiale și economice a supușilor sei fideli, chiar cu scop de a câștiga fidelitatea lor, și după-ce spune că aici în Ardeal, aproape 80% a populațiunii se ocupă și trăesc din agronomie, e natural, că și factorul principal pentru a câștiga dominațiunea pe partea sa, este starea de înaintare economică.

Constată în fine, că ar fi timpul să se vadă odată clar proporția de îmbogățire a Românilor pe contul popoului maghiar și sas. Trebuie să știe odată statul și societatea maghiară cauzele acestor aparițiuni și să se afle calea de urmat și în această direcțiune.

Scriitorul acestui articol, reproducut fugitiv mai sus, de sigur că perde din vedere starea excepțional de favorabilă materială a nobilimei din Ardeal înainte de 1848, când proprietarii cei mai mari cu favorurile nobilitare erau Maghiarii și Sașii, pe când Românii erau în preponderanță zsellarii lor.

Dacă vom avea aceasta în vedere, atunci nu putem constata alta de cât aceea, că ștergându-se privilegiile no-

în Rutenimea de sus, amândouă foarte depăitate, umblă tot Români, în port românesc, cu graiu românesc. Acești Români avuseră odinioară popi, cari aduseseră un folos limbii românești, prin talmăcirea pe limba popoului a câștilor sfinte.

Da: pentru dênșii, poate pentru Macarie de Galați, Stefan clădi o mănăstire: încă una pe lângă atâtea care au fost întemeiate de el, în Moldova, în Țara-Românească, — la Râmnicul-Sărat, unde se luptase. După obiceiul seu, el a ales un loc potrivit prin frumusețea lui, pe Someș, mai jos de tîrgul unguresc al Dejului. Ea se numi mănăstirea Vadului, după satul Vad, care și el își ia numele dela un vad pe apa Someșului. Un Arheolog ungar vestit, care a fost pe acolo, spune că biserica Vadului e de pe la începutul veacului al XVI-lea: ar fi bine s'o cer-

bilitare și decretându-se egalitatea mării după capabilitatea lor de muncă și pricepere, de atunci încoace au început să se întărească în mod firesc, fără de a scurta nici pe maghiar nici pe sas.

Teritoriul cel mai mare de economie în Ardeal s'a aflat în mâinile nemșilor și a sașilor cu toate favorurile. Capitaliști străini, dela 1848 și până azi, au pus mâna pe mare parte din acel teritor, explotându-l în tot felul. Dacă românul băstinaș prin muncă cinstită ajunge a și cruța și a pune ceva la o parte, oare aceasta este o chestiune așa de mare și așa de adâncă încât îi trebuie un deosebit studiu? Noi aflăm starea aceasta de foarte naturală și dreaptă și în interesul statului, și asigurăm pe autorul la care ne-am provocat, că în chestiuni economice, dacă voim cu sinceritate înaintarea materială a tuturor locuitorilor, în interesul propriu al lor și al statului, e mai consult a nu vorbi de popoară împărțite după naționalitate, ci de locuitori ai patriei la cari să se aibă în vedere voința și puterea de muncă, căutându-se mai bine după delăturarea cauzelor cari aduc pe

cețain, și am găsi de sigur că tipul clădirii e acela, foarte bine cunoscut, și cu neputință de confundat, al edificiilor religioase dela Stefan.

Pe vremea lui Petru Rareș, fiul și al treilea urmaș al lui Stefan, în Vad era Vlădică Anastasie. Petru-Vodă largise foarte mult stăpânirea moldovenească în aceste părți, luând Ungurașul, orașul Rodna și marea cetate a Bistriței. El a dăruit lui Anastasie două sate, pe lângă cele două pe cari le avea »dela Voevozii de mai demult« spune un act de cercetare din 1553. Anastasie îl întovărăși în luptele sale și în pribegia sa din Ardeal. El era de mai mult timp Vlădică, și mănăstirea în care era egumen, avea, cum am văzut, donații mai vechi.

Cunoaștem, din fericire, și numele înaintașilor sei: Varlaam, în 1527, Ilarion în

mulți la nelucrare, risipă și înbuibare! Și dacă chestiile economice și peste tot cauzele înaintării diferitelor rase dintr'o țeară pe terenul economic se vor studia din punct de vedere național în Ardeal, cu scop de a se întări un element de rasă pe conta altui element, atunci statul care ar porni o astfel de mișcare, de sigur că n'ar lucra în interesul consolidării sale materiale și nici în al locuitorilor lui de diferite rase.

După cum se tractează chestiunea economică în foile maghiare cu privire la Ardeal, nu-i vorbă, s'ar putea aduce legi anumite pentru a împedeca progresul economic la Români cari locuiesc aici în masse compacte, dar' aceste legi ar trebui să ne împingă înapoi și să dea elementului maghiar favorurile nobilitare dinaintea de 1848 în contul Românilor și Sașilor, ca să se împlinească dorința autorului nostru Clujan. Aceasta însă ar fi o așa mare nedreptate încât nici un guvern nu va îndrăzni să o pună la cale, nici chiar la dorința celebrului Dr. Ludvig Rezső.

Acesta nici mai mult nici mai puțin nu cere decât colonizarea văilor de pe Murăș, Someș, Olt și câmpia Ardealului — cu maghiari. Ei bine, dar' de unde să-i aducă pe Maghiari, și ce să facă cu Români?

Ori doară colonisările făcute până acum au îmbunătățit starea economică a țării în așa măsură încât să se mai renteze a se face astfel de întreprinderi riscate și în viitor? Nu credem, mai

1523 poate, de sigur în 1533. Ajungem astfel prin mai multe argumente la același rezultat statornic. Să-l spunem și astăzi:

Stefan-cel-Mare a făcut cea dintâi mănăstire românească pe pământul Ardealului. El i-a dat un păstor românesc, care a fost, de sigur recunoscut și de Regele prieten. Acest păstor a avut ca urmași pe cei pomeniți mai sus, și apoi pe Tarasie, în 1546, și pe George, în 1550. Toți atirna de Moldova, sunt aleși de Domn, hirotenisiți de Mitropolitul Moldovei și recomandați de scriitori domnești către puterile din Ardeal.

Noii Vlădici aveau deci tot ceea ce lipsea celorlalți: naționalitatea românească, o locuință potrivită și statornică, admiterea de guvernul Ardealului și de cetățile din această țară și legătura ierarhică cu Români de dincoace.

III.

Și Țara-Românească veni la rând pentru a lucra la întemeierea Mitropoliei ardelenene.

ales acum când emigrările la America au luat o proporție așa de mare

În altă parte trebuie deci să se caute cauzele economice, cari afirmativ fac pe maghiar a da înapoi în loc de a progresa, și din alt punct de vedere să se judece starea materială a popoarelor din Ardeal, pentru ca ele să se simtă bine aici acasă spre întărirea patriei comune, fără de a fi silite să emigreze în America și în România.

Aceasta este părerea noastră față de a confratelui dela Cluj, și ne-ar părea bine dacă s'ar tracta chestiunile economice așa pe cum am arătat mai sus, căci mai curând ne-am putea cunoaște unii pe alții.

**Memorandul Episcopatului
bisericei gr.-or. române din Ungaria
și Transilvania, înaintat d-lui ministru
de instrucțiune BERZEVICZY, în
chestiunea reformelor școlare.**

(Urmare).

Nu putem trece cu vederea nici dispozițiunile proiectului referitoare la *obligământul învățământului*. Dorim din tot sufletul nostru, ca fiecare fiu al patriei să fie împărțit de binecuvântările învățământului elementar dar' iarăși din considerație pentru referințele patriei noastre suntem de părere, că dispozițiunile referitoare ale proiectului de sub întrebare (§§ ii 1—10) sunt afară din cale riguroși, așa că aplicarea lor va produce numai amărăciune și aversiune față de școală, fără ca să promoveze cultura poporului. Suntem convinși, că în curând și Excelența Voastră veți experia, că ecelea dispo-

De mult încă Domnii ei aveau Făgărașul și Amlașul. Cea dintâi feudă rămase trainic în mâinile lor. Și aici era, va să zică, o colonie românească, având locuitori și dirigători munteni. Și aici vor fi fost destui preoți, pentru a îngriji de nevoile lor sufletești. Dar' nici unul dintre domnii Țării-Românești nu avu puterea, nici aplecarea spre întemeierea de așezăminte, cari trebuiau pentru ca să se înalțe și aici o mănăstire, pentru ca un vlădică sfințit de mitropolitul din Argeș să slujească în veșminte strălucite, cu mitra arhierască pe cap, înaintea supușilor domnului român de peste Carpați. Neagoe-Vodă, marele clăditor de lăcașuri sfinte, înaintașul seu, Radu-cel-Mare, pe care iarăși îl lăuda tot răsăritul pentru prinosul de mănăstiri ce adusesse lui Dumnezeu, nu se gândiră la ce scânteiasă în mintea înțeleaptă, prevăzătoare de viitor a lui Stefan-cel-Mare. Doar că Neagoe a ajutat prefacerea bisericii românești din Scheii Brașovului.

Dar' pe vremea când domnea acest Neagoe, un fiu de domn, născut în satul

și în praxă nu sunt executabile. Ținem în deosebi, că §-ul 3, care dispune că, în anumit cas elevul poate fi obligat a cerceta școala de toate zilele și în anul al 7-lea, nu are nici un rost. Dispozițiunea aceasta, după părerea noastră, nu poate să producă nici un rezultat și poate da numai ansă la nemărate vexațiuni.

Trecând acum la acele dispozițiuni ale proiectului, cari se refer la *salarizarea învățătorilor*, cu bucurie salutăm nobila nisuință a Excelenței Voastre, ca să se se îmbunătățească starea învățătorilor, pe cari cu drept cuvânt îi putem numi cei mai mari binefăcători ai omenimei. Și, deoarece nimeni nu poate nega, că ori-ce școală, al cărei temelie este morala religioasă și patriotismul adevărat, împlinește totodată o misiune a statului considerăm deplin justificate acele dispozițiuni ale proiectului, cari pun în vedere ajutorul de stat pentru școlile susținute de confesiuni.

Nu cunoaștem o pretensiune mai justă, de cât aceea, care cere, ca statul se ajutore materialicește confesiunile, cari susțin școlile. Suntem însă, de părere, că dispozițiunile proiectului referitoare la ajutorul de stat, nu sunt în consonanță cu scopul, ce trebuie să îl aibă în vedere acest ajutor. Pentru ajutorul oferit se cere preț. Și anume nu se cere aceea, ca prin asta școlile confesionale să devină mai perfecte, ceea-ce ar fi prea natural, ci în schimb pentru acest ajutor se pretinde jertfirea drepturilor firești ale confesiunilor, drepturi cari sunt asigurate chiar prin legile fundamentale ale țării.

Articolul de lege XX. din 1848 în §-ul 3 enunță hotărât, că »toate trebuințele școlare și bisericesti, ale con-

Afumați din Ilfov, Radu, fiul lui Radu-cel-Mare, se oploșia în Ardeal. El merse până la Buda, încă pe timpurile bătrânului rege Vlad-slav, deci înainte 1516, ca să-și arate drepturile și să ceară ajutorul treburilor spre a trage folosul din ele. Impotriva cumintelui și hunului creștin Neagoe, regii unguri n'aveau nici un cuvânt să sprijine o năvălire. Deci i-se dădu lui Radu un loc de așteptare în satul Geoagiul-de-jos, lângă Alba-Iulia, loc care fu schimbat mai târziu cu dania satelor vecine, Stremț și în urmă Vințul și Vurpeul, locuite tot de Români. Pentru aceste moșii Radu, acel domn, care a sfârșit mândra mănăstire dela Argeș, făcu o mănăstire în Geoagiul-de-sus. Egumenul de acolo, adus de sigur din Țara-Românească, luă, după obiceiul străvechiu al Românilor ardeleni, titlul mai mare de vlădică, și sfinți preoți, după dreptul episcopal. Numele celor dintâi episcopi-egumeni nu le cunoaștem.

La 1557 însă era domn muntean Pătrașcu-cel-Bun, tatăl lui Mihai Viteazul. El intrase de două ori în Ardeal și ajutase pe

fesiunilor recipiate să se acopere din venitele statului». Aceeași lege în §-ul 8 asigură totodată ortodocșilor răsăriteni dreptul de dispozițiune în afacerile lor școlare și bisericești, și în scopul acesta invită ministrul să convoace congresul bisericesc al confesiunii. Efluxul direct al acestei legi aci amintite este pe de-o parte articolul de lege IX. din 1868, care din nou asigură bisericii noastre dreptul de a dispune independent în afacerile sale școlare, pe de altă parte Statutul Organic al bisericii greco-orientale române din Ungaria și Transilvania; sancționat de Majestatea Sa, unde în punctul VIII. din Dispozițiunile generale se zice: »Sustăinsele părți organice ale metropoliei se vor îngriji de timpuriu de mijloacele intelectuale și materiale, cari se cer spre atingerea scopurilor bisericești, școlare și fundamentale; și încât nu li-ar succede a acoperi cheltuelile recerute nici în urma colectelor făcute în și afară de metropolie, întru atâta vor recurge la stat după ajutor». Nexul e clar. Articolul de lege XX. din 1848 dispune, că trebuințele școlare ale confesiunilor sunt a se acoperi din venitele statului, dar' tot atunci aceeași lege, cum și art. de lege IX. din 1868 asigură confesiunii noastre dreptul de a dispune independent în afacerile sale școlare.

Legile stitului asigură deci confesiunii noastre ajutorul de stat pentru susținerea școalelor sale, dar' totodată asigură acestei confesiuni și dreptul de liberă dispozițiune în aceste școale. Legile fundamentale ale statului nostru nu pretind în schimbul ajutorului de stat jertfirea autonomiei noastre bisericești. Articollii de lege XX. din 1898 și IX. din 1868 sunt și astăzi în vigoare, pro-

Regina-văduvă Isabela se ia puterea în numele fiului ei Ioan Sigismund Zápolya. »Crăiasa», care se aș zise în Gilău, până să ia dela episcopul de Alba-Iulia acest oraș, făcând din el Șcaunul principilor celor noi ai Ardealului, avea față de Pătrașcu o datorie de recunoștință. De sigur că numai cu gândul la dănsul, ea recunoscuse ca episcop pe egumenul Cristofor din Geoagiu.

Despre această episcopie nu se mai aude nimic, o bucată de vreme. Venind la însemnătatea ei, ea era o a doua episcopie românească, având ca reședință o mănăstire domnească, bucurându-se de recunoașterea Guvernului ardelean. Erau astfel două eparhii, cari se cunoșteau și nu se recunoșteau între ele.

IV.

Pe la jumătatea veacului al XVI-lea, Reforma religioasă era stăpână pe Ardeal. Deocamdată Sașii și Ungurii se înțeleseseră în ură față de catolicismul corupt. Apoi ei se despărțiră: Ungurii în frunte cu »Craiu-

ectul de față nu scoate din vigoare nici o dispoziție a acelor legi și astfel este evident, că acele dispozițiuni ale proiectului, cari sunt în contrarietate cu dispozițiunile legilor susprovocate, trebuiesc schimbate în înțelesul acestor din urmă, căci altfel țara ajunge în acea imposibilă situațiune, că va avea legi în vigoare, cari stau în perfectă contrarietate una cu alta. Dreptul supremei inspecțiuni dă guvernului posibilitatea de a controla școalele noastre, și dacă acestea nu vor corăspunde chemării lor, guvernul poate să detragă ajutorul, ce îl va da, ori poate chiar să dispună închiderea lor. Ce scop au așadar acele dispozițiuni ale proiectului, cari în proporțiune cu ajutorul oferit vreau să știrbească drepturile noastre asigurate prin legile țerii și vatămă astfel chiar și aceste legi fundamentale?

Exceptionăm faptul, că proiectul stabilește salariile învățătorești în sumă egală pentru țara întreagă, câtă vreme este în deobște cunoscut, că învățătorii dela sate și cei dela orașe trăiesc în raporturi cu totul diferite și legislațiunea ar trebui să fie cu considerare la împrejurarea aceasta. Credem că ar fi foarte just și cu scop, dacă pentru învățătorii din comunele mai mari, mai bogate, apoi pentru cei din centrele cercurilor administrative, pentru cei din orașe, salariile învățătorești s'ar fixa în sume mai mari, de cât pentru cei din comunele mici și sêrace. Nu numai deosebirea condițiunilor de traiu indică procedura aceasta, ci în acest chip la stațiunile învățătorești s'ar stabili un fel de gradațiune și pentru învățătorii din comunele mai mici; speranța avansării la vre-o stațiune mai bine dotată ar fi indemnul cel mai potrivit la încordarea zelului, prin ce pe calea cea mai fi-

rească am creat între învățătorime posibilitatea nobilei concurențe, care poate să fie o mare binecuvântare pentru afacerile școlare. În cazul contrar învățătorul bun nici nu se dorește la stațiunile din orașe, căci în satul seu modest cu aceeași leafă poate să trăiască mai ușor; și astfel am lipsit învățătorimea noastră de indemnul cel mai firesc al emulațiunii salutare.

(Va urma).

Situațiunea economică în Austro-Ungaria.

Fenomenele economice din Austro-Ungaria sunt, printre cele mai curioase de studiat, nu fiind-că ar presinta prin ele însăși un interes deosebit, dar' fiind-că ele se desvoltă într'un mediu foarte agitat, foarte turbulent și s'ar putea zice chiar cel mai anarchic care există. Și pentru a le studia e necesar de a ne reaminti că acest imperiu este de mai bine de 10 ani obiectul unor agitațiuni politice pe atât de violente pe cât și de sterile.

Situația sa economică, procede dintr'o reformă monetară, care a fost inaugurată la 2 August 1892. La început primită cu multă neîncredere, acum însă ea este lăudată în mod unanim. Ea a avut ca principal avantaj consolidarea creditului Imperiului în transacțiile internaționale.

Activitatea comerțului și a industriei, fixarea abilă a taxei de scempt, buna-voință a băncilor de emisiune, au fost elemente, cari i-au asigurat mai întâiu succesul Situația monetară a Austro-Ungariei pare deci destul de sănătoasă, cu toată că n'a făcut ultimul pas, care este obligarea băncilor

el nu e altul decât George episcopul de Vad, numit la 1550 de Ilie Vodă Rareș.

În 1566 egumenul dela Neamț, care a scris o cronică slavonă, Eftimie, fugea în Ardeal, după-ce fusese învins pretendentul la Domnie pe care el îl sprijinise, Stefan-Vodă Măzga. El rătăci un timp ca pribeag. În 1572, primăvara, Ioan-Vodă, căruia i-s'a zis cel Cumplit, ajunse Domn al Moldovei, în locul lui Bogdan-Vodă, al cărui tată, vestitul Alexandru Lăpușeanu, gonise și prigonise pe Eftimie. Ioan avea ca orice Domn moldovenesc, dreptul de a numi un Vlădică la Vad. El va fi stăruit pentru Eftimie. În adevăr, George de Sângiordz plecase din mănăstire, și el se vede lângă Alba-Iulia, în satul Teiuș. În Ardeal nu mai domnea calvinul Ioan Sigismund, ci Stefan Batory, care n'avea nici o tragere de inimă pentru Reformă. Eftimie fu numit. El se sfințise la Ipec în Serbia mai de mult. Întărirea lui se face însă în acest an, 1572.

(Va urma.)

Ioan Sigismund, se aleseră Calvinii, pe când Sașii rămăneau luterani.

Și unii și alții se gândiră se câștige pe Români. Sașii întrebunțară cei dintâi tipărirea Catechismului și a Cuvântului Sfânt în românește, tocmind pentru aceasta pe diaconul muntean pribeag Coresi. Calvinii aveau și alt mijloc de înfruntare: ei puseră în fruntea Bisericii începătoare a Românilor epitropi calvini, superintendenți.

Cel dintâiu episcop calvin pentru Români a fost numit la Geogiu în locul lui Sava, care venise după Cristofor. El se chema George de Ocna și fusese sprijinit de cunoscutul Melchior Balassa. Dar' căderea aceasta se făcu la 10 Aprilie 1562, când Ioan Sigismund recomandă earăși pe Sava clerului român din districtele Hațeg și Caransebeș.

Al doilea se întâmplă între 1560 și 1569. I-se zice George de Sângiordz. Aceasta nu înseamnă alta decât că locuia în satul Sângiordz, un mare sat românesc din părțile Bistriței. Nu stau la îndoială să spun că

de emisiune de a rembursa biletele în aur. Trebuie însă a se ține seamă că în Austro-Ungaria se consideră plățile în aur, ca un rezultat natural, ear' nu ca un compliment obligatoriu al reformei monetare.

Care a fost efectul acestei reforme asupra bilanțului transacțiilor internaționale ale Austro-Ungariei.

Gazeta de Francfort a primit din Viena tabloul pe care îl reproducem aci și care ne va lămurii în această privință.

Cifrele precedate de semnul (—) indică sumele plătite de Austro-Ungaria în străinătate; cifrele precedate de semnul (×) sunt semnele pe care le-a primit:

	Cei 10 ani		
	1892	1902	1892-1904
(Milioane de coroane)			
Pasiv			
Dobânzi plătite, dividende distribuite, etc.	— 326	— 350	— 3.347
Beneficiile Societăților străine	— 8	— 2	— 75
Cheltuieli făcute în străinătate de marina de războiu	— 7	— 9	— 98
Traficul internațional al biletelor	— 62
Primul total	— 403	— 361	— 3.610
Activ			
Traficul internațional al biletelor	...	× 170	× 768
Noul capital al societăților străine	× 12	× 5	× 155
Excedent de exportățiune	× 237	× 287	× 2.009
Traficul căilor ferate și al navigațiunei	× 30	× 45	× 375
Trimiterile emigranților	× 1	× 62	× 206
Trecerea turiștilor și străinilor	× 40	× 61	× 469
Al doilea total	× 320	× 630	× 4.069
Diferența între primul și al doilea total	— 83	× 269	× 459
Excedentul importațiunei metalelor prețioase	× 132	× 132	× 628

**

Caracteristica situației în Austro-Ungaria este insuficiența banilor și creșterea constantă a datoriei. Datoria A.-Ungariei plasată în străinătate se ridică în 1901 la cifra de 9.381 milioane coroane, ear' în 1903 la 9.800 milioane coroane. Din această Datorie 47% sunt plasate în Germania și 33% în Franța.

Să poate evalua la 403 milioane de coroane totalul dobânzilor, pe care Austro-Ungaria le-a plătit în 1903 în străinătate cu aproape 25 milioane mai mult de cât în 1892.

La »pasivul« tabloului precedent figurează după cum e și just cheltuielile pe care le face în străinătate marina da războiu și beneficiile, pe care le realizează în imperiu Societățile străine.

Aceste beneficii scad din an în an. În același timp, după cum se vede în tabloul de mai sus, scade și sumele pe

care străinătatea le încredințează întreprinderilor din țară.

Tabloul »activului« ne face să vedem resursele în cari Austro-Ungaria găsește balanța »pasivului« seu.

Fericita situație a Imperiului în centrul Europei și în drumul marilor parcursi lasă căilor sale ferate un sold activ în compturile internaționale; dar' el este puțin important.

Mai însemnat este activul ce provine din excedentul exportațiunei asupra importațiunei. Tabloul următor ne va arăta, care este în principalele sale ramuri situațiunea traficului internațional al Austro-Ungariei în raporturile sale cu străinătatea. Semnul (×) indică un excedent al exportațiunei față de import și semnul (—) un excedent al importațiunei față de export.

	Comerțul special (în milioane de coroane).				
	Obj. de alimentare;	Materii prime;	Demi Fabricate;	Obj. Fabricate;	Total
1892	× 45	— 139	— 30	× 362	× 237
1893	× 86	— 178	— 8	× 429	× 327
1894	× 131	— 172	— 30	× 305	× 234
1895	— 17	— 178	— 34	× 310	× 81
1896	× 3	— 169	— 17	× 361	× 178
1897	— 67	— 176	× 17	× 279	× 54
1898	— 144	— 182	× 31	× 300	× 6
1899	× 28	— 166	× 50	× 382	× 294
1900	× 23	— 219	× 68	× 441	× 311
1901	× 50	— 218	× 37	× 418	× 287
1902	× 75	— 235	× 17	× 372	× 229

Bilanțul plăților internaționale mai găsește încă expresiunea sa în traficul metalelor prețioase. Primii 10 ani ai reformei au adus stocului monetar al țării o augmentare de 268 milioane de coroane. Nu trebuie să conchidem totuși într'un mod absolut, că țara s'a îmbogățit cu această sumă, căci ea provine — în cea mai mare parte — din împrumuturile făcute în străinătate.

**

Pentru a arăta mai bine situația economică a Austro-Ungariei, trebuie să adăogăm la aceste date puțin generale și depărtate informațiuni mai precise și apropiate.

Aceste informațiuni le găsim în cifrele budgetului și în raportul anual al Camerei de comerț din Viena pe anul 1903.

O repede privire asupra situației budgetului ne arată că de 5 ani încoace cheltuielile anuale au crescut cu 150 milioane de coroane.

Toate capitolele au participat la această creștere în special acela al războiului. Impositele anuale au crescut cu aproape 40 milioane coroane în acești 5 ani. Dar' cu toată aceasta creștere a impozitelor, a trebuit în 1903 să se renunțe la amortismentul prevăzut în budget de 23 milioane rentă în coroane, pentru a nu-l închide de cât cu un deficit de 2 milioane de coroane.

Raportul anual al Camerei de comerț din Viena nu înfățișează de loc situația în culori prea satisfăcătoare. El ne arată la început cum că în 1903 recolta a fost destul de satisfăcătoare, că activitatea a fost destul de mare, mai ales în industriile organizate pentru producțiune; că traficul căilor ferate a fost în progres; în fine că balanța comerțului exterior a fost satisfăcătoare.

Raportul Camerei de comerț din Viena intră în dataliile tuturor marilor industrii.

Nu putem să-l urmărim în lunga sa enumerație, dar' putem nota după el că producția și vânzarea cărbunilor au rămas în 1903 ceea-ce a fost în 1902, dar' fără să se poată atinge semi-prosperitatea din 1901.

Pentru toate industriile electrice anul 1903 a fost foarte defavorabil.

Industriile de piele au fost de asemenea neglijate. Din contră, industria lemnului mai ales acelu de lux a fost în profit.

Industriile textile cu toată activitatea cea mare pe care au cunoscut-o n'au dat de cât beneficii minime.

În fine, anul 1903 a fost de asemenea nefavorabil industriei berei, industriilor chimice și industriei ferului.

Raportul mai adăogă că în Austria pentru lucrători ziua e socotită de 11 ore, au făcut 667.414 ore suplimentare mai puțin ca în 1902, ear' grevele au fost mult mai dese — se numără 293 contra 246 numai în 1902.

Lăsăm cititorului, grija de a trage concluziile generale din toate aceste informațiuni particulare. Fără îndoială, va judeca el ca și noi, că se găsește în fața unor importante isvoară de bogăție pe cari administrația defectuoasă și politica plină de agitații nefolositoare le lasă să sece. Este de dorit ca liniștea politică și activitatea industrială să poată renaște în Austro-Ungaria înainte ca toți acești germeni de bogăție să fie compromiși.

Léon Picard.

(L'Economiste Européen).

Cultura macului.

Macul este planta cea mai bine plătită în agronomie. Cultura acestei plante cere un pământ foarte bine lucrat și gunoier. Gunoierul de grajd are să se pună sub arătură de toamna pe locul unde voim a sămăna mac. Gunoierul măestrut încă se poate folosi cu efect. Suprafosfatul se pune înainte de arătură eară chilolitru ca gunoier artificial se poate pune după-ce s'a sămănat. Sămăntura întru cât se poate are să se facă încă în luna Martie, pentru-că cu cât sămănam mai de vreme cu atât se desvoaltă și rodește mai bine. La un juger catastral sămănat în rënduri este lipsă de 3—4 klgr. de sēmēnță, care la sămănat se amestecă cu

încă odată atât năsip uscat. Dacă se samănă cu mâna împrăștiat, trebuie de 2-ori atâta sămână.

Se poate sămăna și cu mașina, să recere însă afunzime de 2 cm. și pentru a se putea face aceasta, e de lipsă a se da jos plumbii dela mașina de sămănat.

Incolo la timp potrivit să sapă de 2—3 ori și când e copt se culge.

Săpatul încă se poate face și cu plugul dar e de lipsă și întrebuințarea sapei recerându-se între fire o depărtare 12—15 cm.

E copt macul atunci, când capurile capătă o culoare brună deschis.

NOUȚĂȚI

Moartea fratelui Regelui Carol,

Vinerea trecută a încetat din viață în castelul din Neuwitelsbach (Bavaria) Principele *Friedric de Hohenzollern*, fratele mai mic al Regelui Carol al României în etate de 61 ani. La înmormântarea, care s'a făcut Marți, Regele României a fost reprezentat prin Principele Ferdinand și Prințesa Maria a României, cari plecaseră Sâmbătă seara din București în străinătate. La înmormântare a luat parte o mulțime mare de public și popor din Sigmaringen și împrejurime. Sicriul a fost urmat de: Principele de Coroană german Wilhelm ca reprezentant al Impăratului Germaniei, Carola, văduva regina Saxoniei sora răposatului, contesa de Flandra, principii de Belgia, părechea princiară moștenitoare a României, principele de Thurn și Taxis cu soția cumnatul defunctului principe, marea ducesă de Francisc Iosif și ducele Siegfried de Bavaria, principele Arnulf de Bavaria ca reprezentant al regentului și numeroși dignitari înalți. Dolii care încercat dinastia română e împărțit de întreaga Românie. Număroase telegrame de condolență s'au trimis din România la Neuwitelsbach, iar senatul și camera română au ridicat în semn de doliu ședințele lor Curtea regală română a luat doliu pe timp de 3 luni.

Dr. Cornel David, din Orăștie, a fost promovat la 26 Nov. n. *Doctor* în medicină la universitatea din Budapesta.

»**Poporul Român**« din Budapesta va apărea dela anul nou încolo de două ori pe săptămână. Tot acolo va fi redactată și o foaie umoristică (glumeață) »Cucul«. —

Preotul militar gr.-or. și asesor consistorial *Ioan Broju* din Sibiu, a încetat subit din viață. —

A fost timp îndelungat redactor la T. R. a scris frumoase povești, cari s'au publicat în »Convorbiri literare«. —

Ca preot militar a fost iubit și stimat de toți, făcânduși exact datorințele. — Tineretul dela școala de cadeti c. și reg. din Sibiu au pierdut un adevărat patron în duvochnicul lor care cu tot privilegiul le da povești pentru carieră. —

In veci pomenirea lui!

Premiu pentru stupărit. Precum ni-se scrie din Blaj: Exc. Sa arch. și metrop. Dr. Victor Mihályi de Apșa, a depus cu ocazia adunării generale a reunitii învățătorilor archidieceșani români gr.-cat. 50 coroane în aur, ca premiu pentru un membru al reunitii, care în restimp de un an va

proba, că a produs și valorat mai multă miere și ceară cu stupii sei din coșnițe sistem nou rațional.

Zoe Adamoviciu și Dr. Aurel Oprea căsătoriți. — Bobalna-Orăștie, 20 Noembrie 1904. — Dorim fericire tinerei părechi!

Societatea de lectură »Andrei Șaguna«, invită cu toată onoarea la Ședința publică, ce se va ținea Luni în 29 Noembrie v. 1904 în memoria Marelui Arhiepiscop Andrei în sala cea mare a »Seminariului Andreian«. — Începutul la 7 ore seara. — Sibiu, în 23 Noembrie 1904. — Comitetul. — Marimoasele oferte se vor cuita cu mulțămită în zare. — NB. Intrarea prin strada »Hundsühlen«.

Program: 1. Deschiderea ședinței prin președintele societății. 2. »Serenada meșcană«, de Otto Langey, esec. de orchestra societății. 3. »Cuvînt ocazional«, rostit de Zicharia Manu, cl. c. III-lea. 4. »Rondel Nr. 2«, de B. Fürstenau pentru 2 flauturi, esec. de Victor Mureșan, cl. c. III-lea și Grigoriu Căilean, cl. c. I-ii. 5. »Momente istorice și actuale din viața bisericii noastre«, disertație de Trandafir Scorobăț, cl. c. III-lea. 6. »Veghe«, poezie de Radu D. Rosetti, declamată de Tit Morariu, cleric c. II-lea. 7. »Călugărul dela Pisa«, baladă cu acompaniament de pian de C. Loewe, cântată de Ionel Crișan, ped. a. III-lea. 8. »Curcanii«, poezie de Th. Speranță, declamată de Filon Fluceș, ped. a. III-lea. 9. »Cântecul străinătății«, melodie de **, aranj. și armon. de I. Vidu, cântat de corul societății.

Luțerna ca nutremânt pentru găini. Este constatată prin prăcă, că găinele nutrite cu luțernă ouă cu mult mai bine de cât acelea cărora le lipsește acest nutremânt, pentru că 1000 kgr. luțernă conține 30 kgr. de var. Earna în lipsă de nutreț verde luțerna și fânul formează cel mai bun nutremânt. Nutrirea se face așa, că luăm o vadră de luțernă și fân tăiat mărunt și o opărim cu apă ferbinte lăsându-o să stea de seara până dimineața acoperită. Atunci punem încă odată atâta păsă de cucuruz și amestecându-o o dăm găinilor, cari o mănăcă cu poftă ferindule și de boale contagioase. Astfel luțerna nu e numai un nutremânt escelent, ci tot-odată și foarte eștin.

Fără îndotială cel mai bogat călindar românesc, care aduce folos neprețuit ori căruia cărturar român este »călindarul poporului Român« apărut în tipografia »Poporul Român« din Budapesta. Acest călindar conține pe lângă articole despre dare, procese și legea despre întruniri și statistice interesante, tabele folositoare, cum e cea despre calcularea cametelor, precum și lucrări de ale valoroșilor scriitori români St. Iosif, George Coșbuc, un articol scris de d. stinsul deputat român Dr. Aurel Vlad și peste 40 alte articole. E împodobit cu 107 ilustrații bine reușite și se estinde pe 210 pagini mari. Prețul este 40 fil. plus 10 fil. porto postal.

Cine comandă mai mult de 15 exemplare primește 15% rabat.

Se află de vânzare la *Tipografia »Poporul Român«* în Budapesta VII Amazon-u. 6—8.

Pentru onomastică. Presidiul »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, Victor Tordășanu, din privilegiul onomastice sale dăruiește fondului de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, al acestei Reuniuni, 5 cor.; fondului »Asilului« pentru adăpostirea orfanilor și neputincioșilor, înte-

meiat de »Reuniunea română de înmormântare din Sibiu«, al cărei secretar e, 5 cor.; și fondului ce se se creeze la »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu«, al cărui secretar e, anume pentru stipendierea unui tiner spre a se cualifica în vierit, 5 coroane.

Răsboiul ruso-japonez.

Conform știrilor mai nouă, Japoniezii se susțin puternic pe colina zisă de 203 metri, pe care așează acum tunuri de calibru mare, având de gând să bombardeze puternicul fort Erlungșan și portul.

Ziarele din Tokio publică amănunte despre luptele în jurul amintitei coline, în care se arată cât de crâncene au fost atacurile și cum o zi întreagă Rușii au zădărnicit toate asalturile desperate ale inamicului, cauzându-i enorme pierderi. Numai când rëndurile Rușilor s'au rărit și când Nogii trimisese în grabă ajutoare nouă trupelor cumplit decimate, li-a succedat Japoniezilor, pe la orele 8 seara, a înfrânge eroica rezistență a Rușilor, cari s'au retras în grupuri de câte 30—40 oameni.

Rușii fac acum mari sforțări de a-și recuceri pozițiunea ocupată de inamic — ceea-ce cu greu va succede, după-ce Japoniezii s'au întărit puternic pe colina cucerită.

În Tokio s'a răspândit știreă, că flota rusă din Port-Arthur va încerca o eșire în largul mării, îndată-ce nu se va mai putea susține în port. Multe din vasele rusești sunt încă întregi.

Despre situația din Mancuria se telegrafează următoarele: Atât pe partea Rușilor, cât și pe partea Japoniezilor se arată o viuă activitate. Se observă o generală încordare și la ambele părți dorul de a se pune capăt stărei actuale.

Generalul Saharow telegrafează, că în noaptea de 4 Decembrie nu s'a întâmplat nimic.

După lupta de artilerie, care a durat patru zile, inimizii s'au retras eărăși în retransamentele lor. Frigul nopții îi torturează și pe unii și pe alții, multe casuri de boale se ivesc în ambele armate.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Representarea cu atâta succes a dramei »Sâmbăta morților«, localizare după Raupach de T. V. Păcățianu, a adaus la avutul Reuniunii noastre pe lângă marele câștig moral, și un însemnat câștig material.

Din venitul curat de cor. 355.90 am destinat cor. 50 pentru incendiații din Câm-

peni; cor. 50 pentru cei din Topârcea, sume trimise la adresa dlui protopresbiter R. Furdul din Câmpeni și la a primăriei comunale din Topârcea; cor. 150 le-a adaus fondului »Daruri de Crăciun sêracilor noștri«; cor. 55 fondului de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare; cor. 20 fondului Dr. D. P. Barcianu pentru ajutoarea socalilor lipsiți, sumă ce s'a și împărțit între 2 elevi ai școalei speciale de pantofărie, ear' cor. 30.90 le-au adus fondului disponibil.

Pe când aducem sincere mulțumite diletanților, suflerului, cum și tuturor celor, cari nu ori-ce chip au ostenit pentru buna reușită și a acestei întreprinderi culturale-luminătoare a Reuniunii, îndrăsnim totodată a ne arêta recunoștința mai ales față de marile public, care pătruns de însemnata cultură a afacerii, a ținut sê asiste la reprezentăție.

In fine mulțumim cu sinceritate stîmbililor suprasolvenți dlor Pantalion Lucuța, cassar consist., pentru cor. 5; Leontin Simonescu, secretar metrop., Iosif Enescu, parin Suburbul-de-jos și Isaia Popa, paroch in Ocna pentru câte 2 cor.

Sibiu, 15 Noembrie 1904.

Din ședința comitetului »Reuniunii socalilor români din Sibiu«, ținută la 15 Nov. n. 1904.

Victor Tordăștanu,
president.

I. Apolzan,
notar.

POȘTA REDACȚIUNEI

Mai multor abonenți!

In urma cererilor pentru termin avisăm pe restanțierii cari la cerut, că am abstat deocamdată dela încassarea pretensiunilor pe cale advocațională. Li rugăm însă ca până la finea lui Decembrie sê binevoiască a achita negresit. Cei cari nici până atunci nu vor achita vor fi luați in lista datorasilor institutului și predați cu rigoriitate la procedura ce a fost pusă in perspectiva.

Au mai sosit abonamente dela următorii:

Irimie Popa, George Trifa, Gabor Mina, »Unirea«, Nicolae Iosif, George Anca, Simion Lup, Stefan Dumitru, Daniil Stroia, Simion Baion, Dionisie Costea, Ieronim Slavoca, Const. Colbazi, Ioan Botzan, Nica Peter, Dumitru Băila, Iosif Dască, Maria Rotar, Toma Delorean, Szaszahuz, Bucșea Ioan, Vasile Coman, Ioan Barbus, Ion Caliman, Vasile Cristian, Ioan Brotea, Ioan Adam, Valeria Iancu, Vorel Măcu, G. Proca, M. Brusturean, Iosif Muntean, Barabás János, Birta Peter, Ioan Tulicea, Nic. Oancea, Ioan Isfan, Teodor

Stroia, Nic. Onciu, Nc. Todea, V. Drobescu, Administrația Dom., Gaiceana, Lemorian Nistor, Nc. Pivoru, Cleonic Stanciu, Pisoiu S., Bucur Voin, Nic Ioan, Toma Bărsan, Samoil Dumitru, Anton Repede, Casa de Pêstrare, Mercurea, N. Rimbaș, Frâncu Iosif, Petru Panga, Prisca Dumitru, G. G. Saulean, Ilie Furdul, Busioc M., Emil Pop, Avram Adam, I. Sanoilescu, Lazar Mihailu, N. Jurca, Basil Nicș, Pompil Predovici, Ludovic Jurca, Aron Gostae, Iosif Costea, Axente Popovici, Ioan Popovici, Ioan Barbu, Const. Moisil, George Oprișan, Alb Peter, Ioan Popat, Halga Andronic și Vasile Gavriloi.

Redactor responsabil: George Suciu

CUMPENE

pentru **comerțiu, industrie**
și **economie solid și exact**
lucrate, ofere spre cumpărare
I-ma Fabrică de Cumpene Transilvană

VICTOR HESS Sibiu (N.-Szeben)

La cerere se trimite catalog (228)
36—52 ilustrat gratuit și franco.

In tipografia „Poporul Român“
din **Budapesta**

a apărut cel mai bun, cel mai bogat și cel mai
teftin cãlindar românesc

CĂLINDARIUL „POPORULUI ROMÂN“

pe 1905.

Acest cãlindar format oc- 107 ilu-
se extinde pe 210 pagini, tav; cu
stratii foarte frumos lucrate după cele 40 de
articoale mai bune icoane; conține peste
eșite din peana celor mai buni scriitori
tineri români, articoli foarte interesanți in-
structivi despre **dări, procese, legea de intruniri**
și reuniuni, tabele despre calcularea camete-
lor și statistice pline de interes pentru ori-cine, **des-**
crieri frumoase și atrăgătoare și alte multe articole.

Prețul acestui cãlindar e **numai 40 fil.** plus 10
fil. spese de postă. Cei-ce comandă mai mult de 15
exemplare primesc 15% rabat, ear' spesele de postă
le supoartă editura.

Recomandăm deci tuturor cetitorilor noștri sê
cumpere acest cãlindar, care este unic in felul lui.

Comandele se fac cu rambursă sau trimițându-se
banii înainte la

Administrația „Poporul Român“

Budapesta, VII., Amazon-u. 6—8.

Nu există

Seminte agricole și de grădină mai bune și mai recomandabile

ca acelea, care le expediază de 28 ani

MAUTHNER ÖDÖN Furnisorul Curții Regale în BUDA-PESTA.

Cancelaria și depozitele: Str. Rottenbiller 33. Localul de vânzare: Str. Andrássy 23.

Catalogul ilustrat, de 226 pagini, se trimite la cerere gratuit și franco.

(139)

47—52

A N U N Ţ.

• *Hotel Comunal* în Sêliste (com. Sibiu), edificiu nou, modern, cu 6 odăi pentru pasageri, pavilion de vară, grădină, cuaglărie, grajduri, etc., mobilat, cu întreg inventarul pentru bucătărie, restaurant, cafenea și odăi de pasageri, se dă în chirie pe anii 1905 1906 și 1907

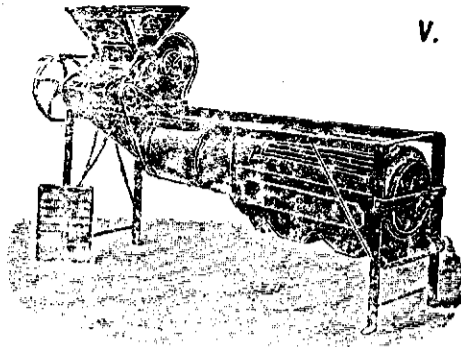
Prețul de strigare e 3600 coroane la an.

Inchirierea se face prin licitațiune verbală în 13 Noemvrie a. c la 10 ore a. m. la primăria comunei, înainte de începerea licitațiunii verbale se primesc și oferte închise, provăzute cu 360 cor. vadiu și cu declarația că condițiunile sunt cunoscute.

Sêliste, 1 Noemvrie 1904.

Primăria comunală.

CAROL F. JICKELI, Sibiu (Nagy-Szeben).

v.

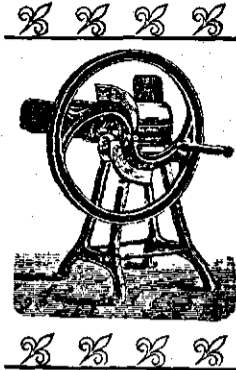
TRIOARE

Tăetoare de pae ***

*** Tăetoare de napi

Cuțite pentru tăiat pae

(141) 47-52

Coate acestea se află de vânzare la firma sus numită, dela care — la cerere — se poate căpăta informațiuni și preț-curent gratuit.

BANI

Fără spese anticipative!

Imprumut de bani cu amortisare

de **4%**

dela instituttele de bani de primul rang din Budapesta și străinătate, până la $\frac{3}{4}$ a valorii realităților intabulate la locul I. și II. cu amortisare dela 15—65 ani.

Credit personal! Pentru preoți, militari oficianți de stat și privați, negustori, industriași, cu și fără giranți pe termen de 1—15 ani; **acurateță, coulanterie și discrețiune.**

Convertire de datorii la bănci și privați.

Noi redactăm și dăm explicațiuni amănunțite despre diferite întreprinderi vechi și noi, prin organe autorizate dăm opiniuni tehnice și geologice de experți și executăm și finanțarea acestor felii de întreprinderi.

(249)

Prefacem întreprinderi existente în societăți pe acții etc.

11-26

MELLER LA JOS és Társa Budapest, VI., Teréz-körut 32. (Firmă improcolată judecătorește).

Pentru 5 coroane

trimit 4 $\frac{1}{2}$ chilograme (c. a. 50 bucăți) puțin deteriorat dar' fin

SĂPUN DE TOALETĂ

ales frumos, de rose, crin, iorgovan, viorele, resedă, iasmin și lăcrămioare. — Pe lângă trimiterea înainte a sumei sau cu rambursă trimite:

Alexandru D. Scheffer
Budapesta, VIII. str. Bezerédi nr. 3.

Cine dorește

(255)

8-10

a vinde sau a cumpăra în timpul oel mai scurt: Moșii, păduri, băi (mine), fabrici, fabrici de țigle, mori joagere, neguțatorii complete, cărcime, băcăni de toată mărimea etc. etc. Sau cine caută ocupațiuni, servitori, oficii, lucră să se adreseze la admistrația foii:

„Têrg de imobile“.

Organ special de concentrare a anunțurilor de folos general, de pe teritorul monarchiei austro-ungare.

Grăști e Strada Dealului nr. 11.

La epistole e a să atătura o marcă postală de 50 fileri.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

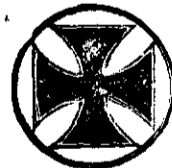
Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

vindecă și inviorează

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune rării, că acest aparat

e a se da împrejuvindecă boale vechi de ani

(190)

de 20

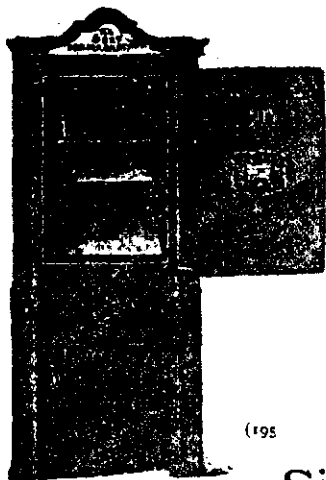
Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, ameteli, fricturi de ureche, bătăie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, arzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poștei de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenza, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja efinătatea crucii mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor. folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V. strada Vadász 42G. colțul strada Kálmán.

Casse de fer și oțel sigure contra focului și spagerii

pentru păstrat bani,
registre și documente în toate
mărimile și formele.

Soliditate garantată.

Prețuri eftine.

A se adresa la: Prima fabrică
transilvană privilegiată ces. și
reg. de case de fer și oțel

alui

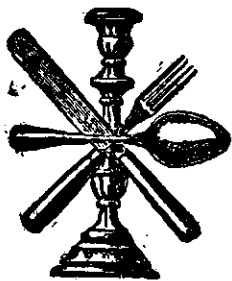
(195) **R. OSZY** (46-52)

Sibiu — Nagyszeben

Strada Dumbrăvii Nr. 3. Strada Bruckenthal Nr. 5.

Preț curent ilustrat se trimite la cerere gratis și franco.

Cumpănă de gospodărie gratis.

Trimit cu prețuri proverbial de
eftine din magazinul meu, peste mē-
sură asortat, *mărfurile mele de
argint de Mexico* renumite și plă-
cute prăutându-ne pentru bunătatea
lor excelentă și anume: 6 bucăți cu-
țite de masă de argint de Mexico,
6 buc. furculițe de argint de Mexico,
6 buc. linguri de argint de Mexico,
12 buc. lingurițe de argint de Mexico

pentru cafea, 6 buc. excelente cuțite pentru dessert, 6 buc.
excelente furculițe pentru dessert, 1 lingură de argint de
Mexico pentru scos supă, 1 lingură de argint pentru scos
lapte, 2 bucăți sfesnice de masă elegante, pentru salon.

46 buc. laolaltă numai **fl. 6.50.**

Fiecare cumpărător primește, afară de aceste, în dar
o cumpănă de gospodărie, care poate suporta 12 $\frac{1}{2}$ klg.
și care funcționează corect, despre ce o er deplină garanță.
Cumpănă o primește cumpărătorul absolut gratis.
Argintul de Mexico este un metal absolut alb (și în-
launtru), pentru a cărui durabilitate și excelentă calitate
ofer *garanță pe 25 ani*. Expedarea se face trimițând
suma înainte sau cu rambursă din magazinul european.

Un aparat american bun pentru fertul grabnic
și o cumpănă de casă, gratuită.

(246) **ALEXANDRU D. SCHEFFER** 13-52
Budapesta, VIII. Strada Bezerédi, numărul 3.

Crucea ori steaua electro-magnetică dublă.

D. R. G. M. Nr. 88.503.

Aparatul acesta vin-
lângă garanță: reuma,
insomnia, epilepsia, ner-
tit, clorosa, durerea de
tență, influența, precum
nervi. Bolnavul cel-ce

decă și recrează pe
asthma (respirația grea),
vositatea, lipsa de ape-
dinti, migrena, impo-
și tot felul de boale de
nu se poate vindeca în
decurs de 44 zile, îi întorcem banii imediat. Celui-ce nu
mai ajută nimic, se încerce cu aparatul meu; căci sunt
convins despre efectul sigur al aparatului meu.

Prețul unui aparat mare 6 cor. Prețul unui aparat mic 4 cor.

a se folosi
la boale de nervi cronice.

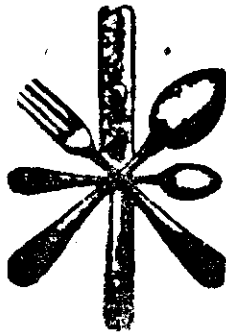
a se folosi
la boale mai ușoare.

Comandele le îndeplinește în patrie și stăinătate:

(246) **ALEXANDRU D. SCHEFFER** 13-52
Budapesta, VIII., Strada Bezerédi, numărul 3.

Cumpărare ocașională!

32 bucăți numai 6 fl.

În urma prea marelui deposit al unei
fabrici de obiecte de metal, sunt încre-
dintat să vînd marfa acesteia în preț
cu care se face. Spedez dar, până când de-
positul sustă, contra ramburs:

6 bucăți linguri de supă din cel mai
fin argint de gloria, 6 furculițe (furculița
într-o bucată) din cel mai fin argint de
gloria, 6 cuțite din cel mai fin argint de
gloria, 12 lingurițe de cafea din cel mai
fin argint de gloria; 1 sitiță de străcurat
laptele și 1 sitiță de străcurat supa. — 32 bucăți cari
costă numai 6 fl., toate noue și bune și frumos poleite.
Acestea mai de mult au costat 25 fl.

Argintul de gloria este un metal cu totul alb, care se
înlocuște cu cel mai scump argint, și ca unul fiecare să fie
convins despre adevăr, mă oblig a remite banii numai de
cât dacă marfa nu ar conveni. — Garnitura e cel mai potri-
vit dar de cununie, și nu trebuie să ipsească din nici o casă.

Singur expeditor este: **Iosif Auffenberg's Centrale**

(226) 47-52 Budapesta VI., Strada Proféta nr. 5.

Comandele se trimit spedând banii înainte sau contra ramburs.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere de credit stă în legătură
cu cele mai mari bănci din țeară și exoperează

Împrumuturi pe pământuri și edificii

cu cele mai favorabile condiții și cu cele mai ieștine interese,
și anume pe termen de 10-70 ani cu 2% - 5 $\frac{1}{4}$ %.

Credit personal cu giranți și obligație pe 5-10 ani

La funcționari de stat, comitat și oraș, precum și la oficeri,
credit simplu și fără giranți, pe salare dela K. 1800 mai sus.

La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă postală.

(230) **„PECUNIA“** întreprindere de credit, 47-52
Sibiu (Nagyszeben) Strada Poplăcii nr. 27.

Nou!

Lampă electrică de busunar

cu mecanism american
indispensabilă pentru ori-ce economie casnică.

Să poate purta și în busunar,
e durabilă, comodă și corespuzătoare.

La fiecare e de lipsă pentru
luminarea chitiilor, treptelor, ambitelor
și localităților laterale.

Pentru oficeri la exerciții, pădurarilor și
vânătorilor pentru serviciu de noapte e
tare acomodată; pentru turiști sunt in-
dispensabile, pentru medici și moase cu
ocasiunea vizitelor de noapte. În fabrice,
mori, pivnițe și deposite unde se păstrează materii explosive,
sunt de mare însemnătate, pentru călători ce sosesc noaptea
sunt neprețuite. Pentru econoame este o bucurie. Nu sunt în
urma ei picături de lumină pe padiment și ovoare. Pe pro-
prietari și economi îi păzește de atacuri și foc; cu aceasta te
poți su și noaptea în pod unde se păstrează nutrețul. — E
sigură contra focului. Se poate folosi de mai multe mii de
ori și dacă cu timpul arde stratul, pentru 1 coroană 20 filei
subministrăm altul nou. **Prețul 4 coroane.**

Cu reflector și linte măritoare executată foarte fin 5 cor.

Strat de rezervă 1 cor. 20 fl.

(227) Se trimit cu rambursă de 47-52

Stabilimentul Central alui **IOSIF AUFFENBERG**
BUDAPEST, Strada Proféta 5.